

פרטיכל מס. כ' א/2

בישיבה ועדת הכספים

ביום ב', יב' בשבט תש"י (30.1.50)

נוכחים חברי הועדה:

ד. צ. פנקס - יו"ר
א. מ. גניחובסקי
ש. דיין
ח. לנדו
ב. רפטור
א. הרצפלד
י. אפרתי
פ. נפחלי
ד"ר א. גרנות
ה. פרומקין
א. אלישר
י. רוקח
ד"ר י. בדר
ד"ר מ. סנה

מוזמנים:

שר האוצר א. קפלן
ש. ספיבק - מטעם האוצר.

הישיבה נפתחה בשעה 11.00

סדר-היום:

- א. בצורים בישובי הספר.
- ב. העברות מסעיק לסעיק.
- ג. הקציב הבטחון.

א. בצורים בישובי הספר:

היו"ר ד. צ. פנקס: בישיבה הקודמת הביא מר הרצפלד לדיון את

שאלת הבצורים בישובי הספר, והוטל עלי

לברר את הענינים עם שר הבטחון. שוחחתי עם שר הבטחון. הצעתי היא שנקבע

כרגע סכום של 300.000 ל"י, אם כי יתכן שהסכום הכולל יהיה 500.000 ל"י.

אני סבור שהעבודה לא חבוצע בחדשיים, ולכן אפשר להחליט כרגע על חלק

ממנה. אני מציע להטיל שליש מההוצאות על הקציב הבטחון, ע"י העברות

מסעיק לסעיק, ולבקש שני שלישים מהמוסדות המישיבים, אשר הקציבם הוא

כיום אחד. פניתי בהצעה זו אל שר הבטחון ואל ד"ר גרנות. שר הבטחון

מוכן להקציב 100.000 ל"י בתנאי שיתר הכסף יילקח ממקורות אחרים, ובתנאי

שהכסף יוקדש לבצורים ממש, ולא למקלטים לצורך השמוש הפרטי. שר הבטחון טוען שמקלטים נחוצים בתל-אביב לא פחות מאשר בישובי הספר, כי ישנה סכנה להפצצות מהאוויר על תל-אביב יותר מאשר על מקום אחר. משרד הבטחון רואה צורך להקים גדרי תיל ולסדר חפירות באיזורי הספר. המשרד עושה משהו להגנת ישובי הספר, מחוץ ל 100,000 ל"י אלה, בקשר לאכסון הנשק.

ד"ר אץ גרנות: בררתי את השאלה הזאת עם מר אשכול. אנו חושבים שזו פעולה חשובה והכרחית. אולם אנו יודעים שהמדובר הוא על סכום כולל של 500,000 ל"י ולא של 300,000 ל"י למטרת בצור/ איזורי הספר. אנו נשתדל למצוא מחוץ התקציב שלנו סכום של שליש מכל ההוצאות לבצורים בישובי הספר.

א. הרצפלד: עלינו לדעת אם אנו רוצים להקים ישובי ספר בלי מקלטים או לא. אני מדבר על הישובים הנמצאים בקו הראשון. יש בידי הצעה ממומחים ממשרד הבטחון וממחלקת ההחייבות. מספר הנקודות שצריך לבצר אותן הוא 72. התביעה היא שייבנה מקלט אחד לכל 80 - 60 איש. אנו זקוקים גם למחסני נשק, לגדרי-תיל ולתעלות. בלי הדברים האלה לא יוכלו הישובים בספר להתקיים. ישנם קורבנות יום יום. בצורים בגבולות צריכים להיות על חשבון המדינה; אצלנו אין אף גבול מבוצר. אני חושב שדרושים לפחות כששה או שבעת אלפים ל"י לכל ישוב. אני מתנגד להצעת גרנות. אני חובע שהמדינה תשא בהוצאות אלו.

אני אומר את הדברים בוועדה זו, כי הוועדה הזאת

דנה על תקציב הבטחון. הצעתי היא - ואני חובע את זאת - שיורידו אחוז אחד מכל תקציב הבטחון למטרה זו. אי-אפשר להסכים לזה שתקציב הבטחון לא יכלל את הצרכים החיוניים האלה. אני רוצה שהאחריות לכך תיפול על כולנו.

שב האוצר א. קפלן: אין הוועדה הזאת דנה על העניינים מנקודת מבט של הבטחון. לשם כך ישנה ועדת החוץ והבטחון.

אני סבור שהוועדה לוקחת לעצמה סמכות רחבה מדי. אנו אינסטנציה שניה בענין זה, ועלינו רק לבדוק אם השמוש בכסף הוא רציונלי או לא. אין אנו צריכים להגיד באיזה מקום להוסיף על התקציב.

היו"ר נסה להבטיח את הסכום. הוועדה אינה

רשאים להגיד אם היא רוצה לקבל כסף מהסוכנות או לא. מר הרצפלד יכול ללכת לסוכנות ולדרוש שם שלא יתנו את הכסף, אולם ועדת הכספים אינה רשאים

לעשות זאת.

א. מ. גניחובסקי: לא מן הראוי שבענין זה נדון רק במובן

הפורמלי, אם כי גם מבחינה זו השר אינו צודק.

יש רשות, ואפילו חובה, לוועדת הכספים לדון בענין זה, בפרט מפני

שהדבר קשור בתקציב הבטחון שאנו מטפלים בו במקום הכנסה. ישנם

תקדימים שבהם נהגנו בנצוד לדברי שר האוצר. אני סבור שהועדה בדעה

אחת שיש להכניס לתקציב הבטחון את הצורך הזה בבצור יושבי הספר.

ש. דיין: יתכן שמבחינה פורמלית צודק שר האוצר.

אולם שר האוצר לא יחסוך שום כספים אם

השאלה טובא בוועדת החוץ והבטחון. היו מקרים אחרים, כגון בעניני

אף תרבות, שהוספנו על תקציב הבטחון. אנו מדברים על ישובים העומדים

במרתק קטן מאד מאאצא מהערביים; אם אנו מוציאים סכומים כה גדולים

לדברים אחרים, אנו צריכים להוציא סכום מסוים גם למטרה זו.

פ. נפתלי: עלינו להבדיל בין תקציב הבטחון לבין

תקציבים אחרים. בקשר לתקציבים אחרים,

אני מקבל את חורת שר האוצר. בקשר לתקציב הבטחון המצב שונה, כי

אנו דנים בו במקום הכנסה. ולכן איננו יכולים לאשר את התקציב

בלי להתערב בהרכבו. בדרך כלל איננו עושים זאת, כי איננו מומחים,

אולם אם ישנו ערעור נגד התקציב הזה, אני סבור שצריך לדון עליו

בוועדת הכספים.

שיש

אני סבור שאאף הברל בין מקלטים בישובי

ספר לבין ישובים בכל הארץ. אנו יודעים שהמקלטים באזורי הספר

שמשו גם נגד הפגזות ויריוח האויב. אני מסכים לכך שלא הועדה צריכה

לדון על הסכמים עק מוסדות אחרים, אולם אני סבור שבסמכותנו להציע

את הצעתו של מר הרצפלד, להוריד אחוז אחד מכל הסעיפים האחרים

בתקציב הבטחון למטרה זו.

היו"ר ד. צ. פנקס: מר הרצפלד הביא את הענין הזה עוד בנוכחות

שר הבטחון, באחת מהישיבות הראשונות שדנו

בהן על תקציב הבטחון. שר הבטחון דחה את הענין. לפי החקנות, אנו

זכאים להתלים על תקציב הבטחון לפי הצעת הממשלה. לכאורה, אין לנו

רשות לשנות. אולם בחיים אנו מנסים למצוא לשון משותפת. בישיבה הקודמת הבנתי שהוטל עלי לברר אם אפשר למצוא כסוי לסכום הנדרש. התקשרתי עם משרד הבטחון ועם המוסדות המישיבים. ישנם דברים שהמתישב בעצמו צריך לעשות אותם. אדם בעיר אינו יכול לבנות בית אם הוא אינו מתחייב לבנות מקלט בבית. אני סבור שגם המתישב בכפר צריך לדאוג למקלט. כלומר, למעשה, אם רוצים להקים ישוב, צריכים להביא בחשבון בנין מקלט. אם יגידו שאין די כסף, אענה: יבנו במשך חצי שנה 60 נקודות במקום 70. לכן מצאתי לנכון להציע שהמוסדות המישיבים יתנו שני שלישים מהסכום הנדרש, ומשרד הבטחון יתן את השליש הנוסף. נכון הדבר שאין אנו צריכים לקבוע את הקציב של המוסדות המישיבים. אני חשבת זאת למצווה לנסות להגיע לידי איזה שהוא סידור. עשינו דברים כאלה בממדים הרבה יותר גדולים; עסקנו בחקציב הסוכנות; הוצאנו מהסוכנות את עניני שכוני העולים, ואנו עוסקים בדבר.

אני מציע לחברי הועדה וגם למר הרצפלד, לקבל כסידור זמני ועקרוני את הדבר הזה. אני בטוח שב 300,000 ל"י אפשר לעשות כ 70% מהעבודה.

שר האוצר א. קפלן: אם יתברר ש 300,000 ל"י אינם מספיקים, אפשר יהיה להוסיף על הסכום הזה את כ.

ש. דייין: אני תושב שהסכום צריך להיתן בחציו ע"י הממשלה ובחציו השני ע"י המוסדות המישיבים.

י. אפרתי: אני מאמאל משתדל להפוך את הדבר למקרה ולא לפרינציפ, אם כי ישנו תקדים כזה. הממשלה בנתה בחקופת המלחמה מקלטים בתל-אביב על השבועה. היא בנתה מקלטים גם במקומות אחרים. אין אנו יכולים להחערב ולהגיד למוסדות לא לחת חלק מהכסף. בחקציב הבטחון ישנו סכום של 100,000 ל"י השתתפות בבצורים אלה, ועוד סכום דומה למחסני נשק, כלומר ביחד, 200,000 ל"י. הייתי מציע לאשר את התקציב הזה במלואו. אני מציע ששני שלישים ישולמו ע"י משרד הבטחון ושליש אחד - ע"י המוסדות המישיבים.

ח. לנדו: אין ספק בדבר שכל הסידורים המוצעים דרושים לישובי הספר. אין הועדה הזאת

מוסמכת להחליט מה קודם למה. אנו צריכים להחליט על הסכום שאנו יכולים
לאשר, וחלוקתו צריכה להיעשות ע"י ועדת החוץ והבטחון.

המדובר הוא בנקודות ספר שקיימות כבר.

בקשר לאלה שתוקמנה בעתיד, אפשר יהיה להגיע לידי החלטה מה לעשות.
אפשר להסתפק הפעם ב 300.000 ל"י, חוץ הנחה ששליש יינחן ע"י הממשלה
ושני שלישים ע"י המוסדות המישיבים. כשישב אהנו ראש הממשלה ודנו בענין
זה, הוא היה חסיד המקלטים. אני סבור שבעית המקלטים היא בעיה כללית
ארצית. העלות ג"כ טובות נגד הפגזות. לעומת זאת יש הכרת בגדרי חיל
ובחיעול.

ה. פרומקין: יש כמה בעיות שאין אנו יכולים להחליט
עליהן, כי הצד השני איננו כאן. המוסדות
המישיבים אינם פה. הייתי מציע לבחור בוועדה משנה אשר תביא בפנינו
הצעות מעשיות. לא תוכל להתקבל החלטה בלי בירור נוסף.

היו"ר ד. צ. פנקס: מאד לא הייתי רוצה שהדבר יידחה שובא. מר
הרצפלד מדבר על הענין הזה זה חדשים.
אני מציע שנחליט שמחשני הנשק יוקמו ע"י משרד הבטחון; זה עלול לעלות
100.000 ל"י. לשם יתר הסעיפים, אנו מקדישים מתקציב הבטחון עוד
100.000 ל"י, שיילקחו מסעיפים אחרים, לאו דוקא אחוז אחד מכל סעיף.
לחלק מהכסף, ל 40.000 ל"י, כבר נמצא כסוי. אני מציע לבקש את
המוסדות להת שני שלישים מן הסכום, ואז יהיו לנו 400.000 ל"י, ואז
יינחן באמת הכסף הציו ע"י הממשלה וחציו ע"י המוסדות. אם הסכום לא
יספיק, נראה מה אפשר לעשות את"כ.

א. הרצפלד: למעשה ישנו תקדים לדבר זה. בשנת תש"ח
נעשו כל הבצורים ע"י הממשלה, על השבון
המדינה. אני מחקומם נגד דברי שר האוצר. אינני יודע אם כל הכסף לחקציב
הבטחון מוצא למטרות יותר חשובות. אני סבור שהדבר אינו שייך לשום
ועדה אחרת. ועדת החוץ והבטחון עוסקת בשאלות פוליטיות. אינני מקבל
את הצעת היו"ר. החביעה היא למשרד הבטחון, ואם אין אפשרות לכסות את
הסכום מבפנים, אין לצאת מכאן בלי הבטחת התקציב הזה.

ד"ר י. בדר: אנו הולכים ויוצאים מגדר פמכותה של
ועדת הכספים. אנו מדברים כאילו היה כל

תקציב המדינה ברשותנו. מזמן לזמן אנו מחליטים שענין מסוים שייך לתקציב הבטחון או לתקציב הפיתוח, ועל ידי כך אנו לוקחים את הדבר לסמכותנו. דין מקלטים בכפרים כדין מקלטים בכל הארץ. אין מקום לפריביג' לגיות. אנו פותחים פתח לכך שבעוד כמה חדשים יופיעו בפנינו גורמים עירוניים ויחבטו, בצדק, מקלטים גם בערים. אנו יודעים שהמדינה אינה יכולה לעשות את זאת. צריך להיות ברור לחברי הועדה שנושא זה מוכרח למצוא את מקומו במליאה.

היו"ר ד. צ. פנקס: לא נכון הדבר שאנו עוברים על סמכותנו. אני מציע שנרשום לפנינו את הודעת ד"ר גרנוה

בדבר השליש. אנו רושמים לפנינו את הסכומים שהסכימו שני הצדדים לתת (הממשלה 100.000 * + 100.000 ל"י, כלומר, 200.000 ל"י, והמוסדות המישיבים - שלישי מהסכום המוצא). אנו נבקש את שני הצדדים להוסיף על הסכומים האלה; את המוסדות המישיבים נבקש להגדיל את הסכום שהם יחנו לחצי הסכום הכולל. אני מקווה שמר הרצפלד יזרז את כל הגורמים.

י. אפרתי: אני מציע להחליט על ביצוע כל הפעולה,

כולל מחסני נשק, בשליש מכספי המוסדות

ובשני שלישים מכספי המשרד.

היו"ר ד. צ. פנקס: לא בדקנו את פרטי התקציב. אני מציע

להסתפק בעת ב 300.000 ל"י ביחד.

א. הרצפלד: אני תומך בהצעתו של מר אפרתי.

ח. לנדו: יש להחליט ששאלת המקלטים לא תהיה נידונה

בועדה זו.

סכום: הוחלט שהמשרד יחן 200.000 ל"י, מזה

100.000 ל"י למחסני נשק, ושהמוסדות

המישיבים יחנו 100.000 ל"י. הוחלט לבקש את שני הצדדים להוסיף על

הסכומים הנ"ל, כדי לאפשר את הקמת הבצורים בכל כפרי הספר.

2. העברות מסעיק למעיק:

היו"ר ד. צ. פנקס: האוצר הגיש הצעה להעברה מסעיק למעיק

במשרד העליה. ההצעה היא להעביר לתוך הרזרבה ללשכות חיירות
בניו-יורק ובפריז.

ד"ר י. בדר: אני חושב שעידוד החיירות מתאים מאד
ליזמה הפרטית. אינני רואה צורך בלשכות
חיירות ממשלתיות בערים אלו. אין נוהג כזה בעולם, ואינני
מבור שלשכות אלה תעודדנה את החיירות.

י. רוקח: יש לשכות של הסוכנות. אני שואל מדוע
צריכות להיות שתי לשכות בכל מקום.
למעשה מוצא אותו הכסף של היהודים, והכפילות מיותרת. כל זמן
שאינן התאמה בין לשכות הסוכנות ולשכות הממשלה, אני מחננד
להצעה.

א. אלישר: אני מחננד לדברי ד"ר בדר. אין בעולם
ממשלה אחת שאינן לה מחלקה לאינפורמציה
לחיירות, ודוקא במקום המרכזי ביותר במדינה. יש מן האמת
בדברי מר רוקח. הייתי בניו-יורק ושמעתי יהודי הקשור עם ממשלתנו
ועוזר לסוכנות, הטוען שהון רב מתבזבז בגלל חוסר ריכוז.
יש אפשרות לקמץ מאות אלפי דולארים ע"י רכוז. אני חומך בדברי
מר רוקח, שיש צורך להביא את הדבר לידי הסדר.

היו"ר ד.צ. פינקס: אין מדינה הרוצה לעסוק בחיירות אשר
איננה מקימה משרדי חיירות משלה.
היתה לי אפשרות לראות אותם. נכנסתי למשרדהרשמי של החיירות
של הממשלה הצרפתית. היזמה הפרטית יכולה לקיים משרדים לנסיעות,
ולא יכול להיות להם אותו האימון שישנו ללשכה רשמית המדינה.
לא ראיתי בניו-יורק לשכת חיירות של הסוכנות. אני יודע שהקונ-
סוליה הופכת ללשכת חיירות, ושם עומדים אנשים בחור על שטויות.
אין לשכת חיירות של הסוכנות בפריז. הדברים אאלה אינם צריכים
להיעשות ע"י הסוכנות במקום המדינה. אנו צריכים להסתגל לזה
שישנן שתי ממלכות, ואינן מלכות אחת צריכה לנגוע בשניה. אני
מציע להצביע.

ב. רפטור: אינני מקבל את דברי ד"ר בדר הרוצה

להפקיר את התיירות בידי אנשים פרטיים, כדי שהתייר העממי ינוצל בכסף, בנסיעות ובאינפורמציה. אני בעד פיתוח התיירות ע"י הממשלה. אני עם קטן, והתנועה הציונית והסוכנות היהודית והממשלה והשליחים הם כה רבים! דבר זה מגדיל גם את האוצר, ואנו הורסים את היהודי. יהודי בפריז אינו עושה את השיקול שקיימת לשכה ממשלתית וסוכנות. הוא רואה את שניהם כאחד. אני תומך בענין ההוצאה של 15,000 לירות. צריך למצוא צורה של קוארדינציה בין הסוכנות והממשלה. אני מוכן לכך שהממשלה תציע למצוא הסכם מסודר בינה ובין הסוכנות.

שר האוצר, א. קפלן: בקשר לדברי ד"ר בדר, ברצוני להעיר שהכוונה איננה למכירת כרטיסים ולניהול מ"מ עם חברות בלשכות, אלא מתן אינפורמציה וכו'. דוקא מפני שקיימים משרדים קטנים פרטיים, הכרחי שישיה משרד אחד רשמי. המשרד הזה אינו צריך להיות גדול, אולם הוא לטובת התיירות.

בנוגע לסוכנות, הרי לסוכנות אין משרדי תיירים. המשרדים הארצישראלים מטפלים בתיירות, ואנו מנהלים מ"מ עם הסוכנות על התאמת הפעולה, כדי שהמשרדים הא"י לא יטפלו בתיירות, כשם שהקונסולים אינם מטפלים בדברים אלה. לי אמרו שקיים הסכם בשתי ערים אלו בין הסוכנות והממשלה, ואני מקוה שנגיע להסכם עם הסוכנות היהודית בענין התיירות בכל העולם. גם אני חושב שצריך להפסיק את הכפילות הקיימת בענינים אלה.

יו"ר ד.צ. פנקס: אני מעמיד להצבעה את ההעברה הזאת

מסעיף לסעיף, של 15,000 לירות.

סיכום: הוחלט לאשר את ההעברה מסעיף לסעיף.

הועדה דורשת משר האוצר להבטיח שבמקרה

שהסוכנות מטפלת בתיירות בשתי הערים פריז או ניו-יורק, אצטא

יהיה האום פעולה בין שני הגורמים.

היו"ר ד.צ. פנקס:

כשהגשנו את החקציב לכנסת, הודעתי

שבחקציב פשרד הפנים ישנה רזרבה לפעולות

שונות בסכום של 15,000 לירות המוקדשת לפעולות בקשר עם המיעוטים.

משרד הפנים הגיש את השימוש בכספים האלה, ובקש להוסיף מחוץ הרזרבה

הכללית סכום של 18,600 לירות.

ד"ר י. בדר: אני מתנגד לתוספת. קיימת מחלקה ערבית

במשרד ראש הממשלה, במשרד החינוך, במשרד הדתות ועוד. מצבנו איננו

מרשה הרחבת האדמיניסטרציה.

א. אלישר: קיים חוסר ריכוז מיותר בקשר למיעוטים.

ע"י כך אנו מבזבזים כספים, והמיעוטים

בדפלים מהדיצנטרליזציה הזאת.

שר האופר, א. קפלן: הוחלט והוסכם שלא טוב לקיים משרד מיעוטים

במדינת ישראל. אני מחפלא על ד"ר בדר.

לו היה משרד לענייני מיעוטים, היה השר צריך להיות ערבי. משרד הדתות

איננו מתערב בעניינים חילוניים של משרדים אחרים ולהיפך. מי יטפל בעשרות

הכפרים ובמועצות המקומיות הערביות? צריך לארגן את המקומות האלה מחדש

ולהרגילם לתשלום מסים וכו'. אני חושב שמבטי ששרד הפנים יטפל בבעיות

המוניציפליות של הערבים.

יו"ר ד.צ. פנקס: הנימוק של ד"ר בדר צריך היה לחייב את אישור

ההצעה. ישנו משרד פנים שתפקידו לרכז את

האדמיניסטרציה במדינה ולתאם את החקציבים.

י. רוקח: בזמנו החלטנו על 25,000 לירות, תוספת

לרשויות המקומיות. הדבר לא הוצא לפועל.

לא ידעתי שבמשרד הפנים יש סכום חופשי. אני מציע מחוץ הרזרבה של משרד

הפנים לכסות את ההחלטה הזאת של הוועדה.

ד.צ. פנקס: הרזרבה הכללית אינה יכולה לבוא במקום הנחוח

לרשויות המקומיות. דברתי עם מנהל משרד הפנים. החלטחנו מבוצעת, והוא

הודיע לי שלפני תום השנה ישלמו את הכספים שהוועדה החליטה עליהם.

סיכום: הוחלט לאשר את ההעברה.

ג. חקציב הבטחון:

(להמשך הישיבה לא נדרש פרוטוקול)